

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький університет управління та права
Євразійська асоціація правничих шкіл та правників
ELSA Хмельницький
Ліга студентів Асоціації правників України

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

ЗБІРНИК ТЕЗ
ЧАСТИНА ДРУГА

Хмельницький
2015

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький університет управління та права
Євразійська асоціація правничих шкіл та правників
ELSA Хмельницький
Ліга студентів Асоціації правників України

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

*збірник тез
Міжнародної наукової конференції
“Чотирнадцяті осінні юридичні читання”
(м. Хмельницький, 23–24 жовтня 2015 року)*

ЧАСТИНА ДРУГА:

*Земельне право
Аграрне право
Екологічне право
Природоресурсне право
Кримінальне право
Кримінологія
Кримінально-виконавче право
Кримінальний процес
Криміналістика
Судова експертиза
Міжнародне право
Порівняльне правознавство*

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
2015

- А 43** Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез Міжнародної наукової конференції “Чотирнадцяті осінні юридичні читання” (м. Хмельницький, 23–24 жовтня 2015 року): [у 2-х част.]. – Частина друга. – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. – 208 с.

ISBN 978-617-7169-42-9 (повне збір.)

ISBN 978-617-7169-44-3 (частина 2)

У збірнику представлені кращі тези доповідей, які були подані на Міжнародну наукову конференцію “Чотирнадцяті осінні юридичні читання”, що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права 23–24 жовтня 2015 року.

Розміщені у збірнику тези доповідей стосуються таких напрямків: “Земельне право”, “Аграрне право”, “Екологічне право”, “Природоресурсне право”, “Кримінальне право”, “Кримінологія”, “Кримінально-виконавче право”, “Кримінальний процес”, “Криміналістика”, “Судова експертиза”, “Міжнародне право”, “Порівняльне правознавство”.

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів юридичного напрямку, практичних працівників і широкий читацький загал.

Організаційний комітет Міжнародної наукової конференції “Чотирнадцяті осінні юридичні читання” не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережені орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 34
ББК 67.0

ISBN 978-617-7169-42-9 (повне збір.)

ISBN 978-617-7169-44-3 (частина 2)

© Колектив авторів, 2015

© Хмельницький університет
управління та права, 2015

Статівка А. М. Децентралізація влади як фактор оптимізації організаційно-правового забезпечення регіональної аграрної політики	47
Суетнов Є. П. Поняття «екосистема» в міжнародному та національному екологічному законодавстві	49
Тараненко Л. С. Про досвід законодавчого забезпечення професійної діяльності юрисконсульта (правового радника) в Республіці Польщі	51
Уркевич В. Ю. Про право на створення фермерського господарства	53
Ущановська О. І. Юридична природа планування в земельному праві України	55
Шульга М.В., Сидоренко В.В. До питання про негативні правові наслідки самовільного зайняття земельних ділянок	57

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Бережний С. Д. Актуальні питання санкцій кримінально – правових норм	59
Белова В.А. Сучасна практика боротьби з тероризмом та перспективи її вдосконалення	60
Вандьо С. Р. Кримінальна відповідальність за незаконне проведення абортів: проблеми і перспективи розвитку	62
Виговський Д. Л. До питання визначення окремих детермінант злочину, передбаченого ст. 179 кримінального кодексу України в сучасних умовах	64
Виговська Т. В. До питання юридичної відповідальності за правопорушення проти довкілля у м. Хмельницькому	67
Гришук В. К. Кримінально-правова відповідальність і кримінально-правова безвідповідальність людини	69
Елганова Н.В., Минеева И. С. Формирование норм уголовно - правового воздействия за дачу заведомо ложных экспертных и аудиторских заключений в сфере охраны окружающей среды	71
Захарчук В. М. Зарубіжний досвід застосування кримінально-правових засобів протидії самовільному зайняттю земельних ділянок	73
Іванікович С. Р. Про дійове каяття в історії вітчизняного кримінального законодавства	75
Каменец А. А. Добровольный отказ от преступления в уголовном праве Беларуси	77
Кобля А. С. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх	78
Ковальов С. І. Наукова проблема кримінологічного вчення про особу злочинця	80
Криулina Т. С. Легалізація евтаназії в Росії	82
Лапушина Н. Н. Обоснованность коренных изменений научных основ квалификации преступлений	83
Лисак Л. О. Початковий та кінцевий моменти правового статусу засудженого	85
Марисюк К. Б. Ще раз про юридичні обов'язки засуджених	87
Михайловская Ю. В. К вопросу об актуализации уголовного законодательства в Республике Беларусь	89

Регіональна аграрна політика передбачає розвиток ринкової інфраструктури, активне співробітництво між регіонами, міжрегіональне аграрно-промислове кооперування. На регіональному рівні необхідним є внутрішнє забезпечення збалансованості розвитку сільськогосподарського виробництва та економічного стану. Важливо також враховувати соціально-демографічні, міграційні тенденції, особливості та ефективно використання як природоресурсного, так і науково-технічного потенціалу регіону. Останнє вимагає від органів місцевого самоврядування інтенсифікувати сільськогосподарське виробництво у регіонах з наявними природоресурсним потенціалом через реформування виробничих відносин, поглиблення процесів спеціалізації аграрного виробництва.

Здійснення аграрної політики в регіонах повинно передбачати також розробку програм розвитку аграрного сектору економіки регіонів, які потребують державної підтримки комплексного розв'язання проблем господарського, виробничого та соціального характеру. Важливим аспектом при цьому є створення оптимальних умов для залучення інвестицій.

Децентралізація влади підвищує роль місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо подальшого реформування аграрного сектору економіки, оптимізацію структурних перетворень, розвитку ринкової та соціальної інфраструктури, активнішого розвитку підприємництва в регіонах.

Сустрів Євгеній Павлович,

асистент кафедри екологічного права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,

кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ «ЕКОСИСТЕМА» В МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ЕКОЛОГІЧНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Живі організми і їх неживе (абіотичне) середовище нерозривно пов'язані та перебувають у постійній взаємодії, створюючи екосистему. Екосистема, або екологічна система (від грец. *οίκος* – житло, місцеперебування та *συστήμα* – система) – біологічна система, що складається зі спільноти живих організмів (біоценоз), середовища їх існування (біотоп), системи зв'язків, що здійснюють обмін речовиною та енергією між ними. Отже, екосистема – це сукупність живих організмів, які пристосувалися до спільного проживання в певному середовищі існування, утворюючи з ним єдине ціле.

Термін «екосистема» вперше ввів у науковий обіг англійський еколог Артур Тенслі у своїй праці «Правильне і неправильне використання ботанічних термінів» (1935 р.). Так він позначив сукупність організмів, що мешкають у певному біотопі, яка, на його переконання, є саме системою, з її складовими елементами, єдиною історією та здатністю до узгодженого розвитку.

Виділяють різні типи екосистем: наземні (тундри, ліси, степи, савани, пустелі), прісноводні (озера, річки, струмки, джерела, болота, марші), морські (відкритий океан, прибережні води, прибережні бухти, протоки, гирла річок, лимани, солоні марші, глибоководні **рифтові** зони), а також штучні – створені людиною своїми зусиллями для задоволення власних потреб (сади, **парки**, поля, городи, поселення різного типу, штучні водойми та ін.).

Розмір екологічної системи може бути різний: це може бути тропічний ліс Амазонської низовини, яка має площу близько 7 млн км², або окремий **ставок**. Різні екосистеми відокремлені географічними бар'єрами – **пустелями**, **горами**, **океанами**, або ізольовані іншим чином – так як **річки** чи **озера**. Ці межі не є абсолютно непроникними, а тому екосистеми

накладаються одна на одну, що дає змогу розглядати Землю як одну надзвичайно складну екологічну систему.

Значення екосистем у природі складно переоцінити, бо вони по суті є гарантом стабільності довкілля, найважливішою структурною одиницею навколишнього світу, фундаментом життя. Проте хижачка господарська діяльність людини призвела до істотного руйнування природних екологічних систем. Площа зруйнованих людиною екосистем суші в кінці ХХ ст. зросла до 63 % проти 23 % на його початку. Саме різке ослаблення середовищформируючої та стабілізуючої функції екосистем на значних територіях загрожує біосфері катастрофічними наслідками. Руйнування природних екосистем і техногенне перетворення ландшафту підриває основи існування багатьох видів і їх угруповань, частина яких вже зникла з лиця Землі, а інша знаходиться на межі вимирання.

З урахуванням функцій екологічних систем у природі та їх значення для підтримання її сприятливого стану особливої актуальності набуває проблема збереження та відновлення екосистем для забезпечення сталого розвитку людства.

У наш час терміном «екосистема» оперують не тільки природничі науки, а й суспільні, зокрема міжнародне екологічне право. Цей термін застосовується низкою міжнародних конвенцій з питань охорони довкілля: Про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, 1973 р., Про збереження мігруючих видів диких тварин 1979 р., Про збереження морських живих ресурсів Антарктики 1980 р., Про захист Чорного моря від забруднення 1992 р., Про зміну клімату 1992 р., Про охорону біологічного різноманіття 1992 р., Про охорону ріки Дунай 1994 р., Про стійкі органічні забруднювачі 2001 р., про охорону та сталий розвиток Карпат 2003 р.

У Конвенції про охорону біологічного різноманіття 1992 р. надано визначення екосистеми, під якою розуміється динамічний комплекс угруповань рослин, тварин і мікроорганізмів, а також їх неживого навколишнього середовища, взаємодіючих як єдине функціональне ціле.

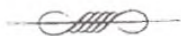
Щодо національного екологічного законодавства, зауважимо, що легального визначення екосистеми в Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. немає. Таке визначення міститься в Законі України «Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорного морів» від 22.03.2001 р., де вказано, що екосистема (екологічна система) – це природний комплекс, створений живими організмами, з умовами їх існування, пов'язаними між собою обміном речовин і енергії, які утворюють систему взаємозумовлених біотичних та абіотичних явищ і процесів.

Поняття «екосистема» зустрічається й у багатьох інших нормативно-правових актах екологічної спрямованості, серед яких: Водний кодекс України (ст. 108), Лісовий кодекс України (ст. 85), закони України «Про меліорацію земель» (ст. 19), «Про охорону земель» (ст. 25), «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» (ст. 38), «Про аквакультуру» (статті 20, 21), «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» (ст. 15), «Про екологічну мережу України» (ст. 4), «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми «Ліси України» на 2010-2015 роки», «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів», «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» та ін.

Важливість збереження та відновлення природних екологічних систем виражена в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики в Україні на період до 2020 р., затверджених Законом України від 21.12.2010 р. У цьому документі вказується, що першопричинами екологічних проблем України є незабезпечення багатоцільового, безперервного та невиснажливого використання лісових екосистем, катастрофічне зменшення

площі степових екосистем, поширення неабригених видів у природних екологічних системах, повільний розвиток управління збереженням біорізноманіття прісноводних і морських екосистем. В Основних засадах визначено, що збереження природних екосистем є метою національної екологічної політики України, для чого передбачається відновлення екосистеми Чорного й Азовського морів, створення системи запобіжних заходів щодо видів-вселенців і забезпечення контролю за внесенням таких видів до екосистем, проведення інформаційно-просвітницької кампанії щодо цінності екосистемних послуг на прикладі екосистем України, а також здійснення екосистемного планування, впровадження екосистемного підходу в управлінську діяльність, а також адаптація законодавства України у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до вимог директив Європейського Союзу.

Таким чином, перші законодавчі кроки на шляху до збереження та відновлення екосистем на території нашої держави вже зроблено, адже вітчизняне екологічне законодавство містить визначення та широко застосовує поняття «екосистема», а збереження природних екологічних систем визначає як мету національної екологічної політики України. Разом із тим, на нашу думку, визначення екосистеми доцільно закріпити й у головному нормативно-правовому акті екологічної спрямованості – Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища».

*Тараненко Людмила Станіславівна,
доцент кафедри трудового, земельного та господарського права
Хмельницького університету управління та права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРО ДОСВІД ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСКОНСУЛЬТА (ПРАВОВОГО РАДНИКА) В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩІ

Порівнюючи правове регулювання діяльності юрисконсультів України і Республіки Польща слід зробити висновок про наступне. Правове становище юрисконсультів в Україні регулюється не на законодавчому рівні, а підзаконним актом – Загальним положенням про юридичну службу, міністерстві інших органів виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації. [1]. Проте, це положення не регулює діяльність юрисконсультів, які забезпечують юридичне обслуговування підприємств не державної форми власності різних галузей економіки України. Цим положенням конкретно не визначено права та відповідальність юрисконсультів, за не належне виконання обов'язків передбачених договором про юридичне обслуговування або положенням (інструкцією) про юрисконсульта тощо.

У зв'язку з викладеним було проаналізовано, як це питання вирішено у Республіці Польща та внесено відповідні пропозиції щодо удосконалення правового регулювання діяльності юрисконсультів в Україні.

У Польщі правова допомога юридичним та фізичним особам забезпечується правовими радниками (юрисконсультами) та адвокатами. Зупинимось на досвіді правового регулювання діяльності правових радників (юрисконсультів) в Польщі, яка забезпечується законом Польщі «Про правових радників» [2].

Відповідно до статті 6, розділу 2 Закону Польщі «Про правових радників» під професійною діяльністю правового радника слід розуміти надання правової допомоги. Це, зокрема, в наданні юридичних консультацій, складанні юридичних експертиз, опрацюванні